Ner 4. ROK 1839. SOBOTA 5 STYCZNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedzieli i świąt urocz. w druk. St. Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące Zlp. 10 miesięcznie Zlp. 4.

Imiona Rzymskie.
Jutro Trzech Króli.

Imiona Sławiańskie.
Jutro Bojomir.

Gazeta Krakowska.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Ziawiska napowietrzne i rózne uwagi
	6	27" 2", 983	— 1°, 9	1", 54	Pł. zachodni mocny	Pochmurno	
4	2	2, 375	+, 2, 4	1, 80	,, sredni	,,	
	10	2, 148	+ 2, 2	2, 01	,, mocny	,,	

Wiadomosci zagraniczne.

Wiadomości z Poczty wczorajszéj.

— *Paryż 25 Grudnia.* —

Wysłany niedawno do Londynu p. Desager w sprawie belgicko-hollenderskiej, powrócił wczoraj do Paryża, i miał posłuchanie u króla.

Dziennik ministeryalny angielski *Morning Chronicle*, czyni uwagę: »Niemało wszyscy niepokoją się o sprawę Belgii; gdy atoli wszystkie wielkie mocarstwa są jednomyślnego wtéj mierze zdania, byłoby więc szaleństwem ze strony Belgów, okazywać dłużéj jeszcze jaki opór. Wszystkie wielkie mocarstwa zgodziły się już na warunki, i takowe, ile się dowiadujemy, zpoczątkiem przyszłego miesiąca mają zamiar do skutku przyprowadzić.«—

Dzienniki holenderskie donoszą, że także sama nota, jak była z strony Anglii, przesłaną została do Bruxelli ze strony konferencyi londyńskiej w imieniu wielkich mocarstw, wyjąwszy jednę Francyą; (*Patrz gazetę poniedziałkową pod artykułem z Hagi.*)

Tymczasem patrioci belgijscy nieprzestają wydawać odezw wojowniczych. Na zgromadzeniach swoich okazują niesforność i exaltacyą, jakiej jeszcze od czasów rewolucyi francuskiej nie doświadczono. — Zdaje się że całéj Europie chcą zagrozić.

— *Z Frankfortu n. M.* 28 *Grudnia.* —

O naradach konferencyi londyńskiej co do sprawy belgicko-holenderskiej, w krótce już nic nowego nie będzie do powiedzenia. Zasada nakt órej ta sprawa ma bydź opartą, jest już niewzruszenie postanowiona, — i teraz właśnie do skutku przywiedziona będzie. Lecz to nie tak szybko następuje, jak niektórzy mniemają; i jeźli mianowicie okaże się potrzeba, iżby mocarstwa zbrojną ręką, zniewolić miały Belgią do przyjęcia rospoznawanych na nowo 24 artykułów, to się tylko stanie w dobrze rozumianym widoku, utrzymania powszechnego pokoju. Postanowiono też jednak zostawić czas do upamiętania się Belgijczykom, i wielkie zachodzi podobieństwo, że spokojnie schowawszy swój oręż do pochew, poddadzą się swemu losowi. Gdyby tak się niestało, to tylko sama Belgija pożałować by tego mogła. Swieży wypadek z bankiem bylgickim, powinienby z wielu względów posłużyć jéj za przestrogę iżby przez daremne, srożenie się, niestawiała na kartę własnego szczęścia. Co się tyczy przeto wypadku sprawy hollenderskiej, to można bardzo spokojnie na zbliżający się następny rok poglądać; i kto dobrze pojmuje cały stan rzeczy, ten ani oczekiwanego przez rząd fraucuzki adresu od Izby deputowanych, ani mogącego nastąpić upadku teraźniejszego ministerstwa Francyi, obawiać się niema przyczyny.

Wiadomości z poprzednich poczt.

— *Warszawa* 28 *Grudnia.* —

Od dnia 5 (17) aż do dnia 9 (21) b. m. w obec JW. Jenerała Dyrektora Głównego Prezydującego w K. R. S. W. D. i O. P i Członków Rady Wychowania Publicznego, odbywał się examen z nauk języków w Alexandryjskim Instytucie Wychowania Panien. Dzień ostatni poświęcony był na akt uroczysty, który JO. Xiąże Feldmarszałek, Namiestnik Król., wraz z dostojną swoją małżonką, JO. Xiężną Warszawską, JW. Antoni Biskup Warsz., JW. Chmielewski Biskup sufragan, A. A. W. wiele dostojnych osób, obecnością swoją zaszczycić raczyli. Nagrody odebrały uczennice z rąk JO. Xiężnéj Jejmości Warszawskiéj. JO. Xiąże Namiestnik wraz z dostojną swoją małżonką tak z postępu naukowego uczennic, jakoteż z wzorowego porządku jaki odznacza tenże instytut, raczyli oświadczyć wysokie swoje zadowolenie JJOO. Xięstwo Jchmość obejrzeć raczyli caly instytut który na nowo z restaurowany, uposarzony w potrzebne sprzęty i meble, oraz zaopatrzony został w to wszystko, cokolwiek do zdrowia, wygody, porządku, przyzwoitości a nawet ozdoby posłużyć może.

— *Dnia* 1 *Stycznia.* —

W Imieniu Najjaśniejszego

MIKOŁAJA I

Cesarza Wszech Rossyj Króla Polskiego

etc. etc. etc.

Rada Administracyjna Królestwa

W zamiarze ubezpieczenia dochodu celnego, a zarazem nadania handlowi wewnętrznemu łatwiejszego ruchu, upoważniwszy Kommissyą skarbu przez decyzyę swoję z d. 10 (22) maja b. r. do wzmocnienia z początkiem roku 1839 dozoru samej granicy i zwinięcia Kontrollerów handlu, po miastach utrzymywanych, na przedstawienie pomienionej Kommissyi Rządowej, Rada Administracyina oznaczając ogólne ku temu celowi prawidła, postanawia co następuje: Art. 1. Z dniem 1 stycznia 1839 r. urządzoną zostanie od Prus, Austryi i wolnego miasta Krakowa, na odległość jednej mili w głąb kraju, druga linja graniczna, a dozór granicy, nietylko będzie wykonywany na linji demarkacyjnej, oddzielającej Królestwo od wspomnionych krajów, ale i w przestrzeni między temi linjami zawartej, pasem granicznym nazywać się mającej. — Art. 2. Z tego powodu Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu: *a*) oznaczy linją wewnętrzną, pas wspomniony zamykającą; *b*) urządzi sposób dozorowania onego, i przepisze ogólną instrukcję dla wszystkich stopni straży granicznéj; *c*) określi prawidła względem wchodu do pasu i wychodu z niego towarów krajowych i zagranicznych względem składów w nim produktów krajowych do wychodu zakazanych, lub wysokiemu cłu wychodowemu uległych, względem zakładania fabryk i względem kommunikacyi osób; *d*) ustanowi na linii wewnętrznéj pasu granicznego urzędy kontrollowe celne, do przestrzegania przepisów względem pasu wydanych, i obsadzi one kontrollerami skarbowemi, równającemi się w stopniu i uposażeniu kontrollerom tego rzędu komor, naprzeciw których będą pomieszczonemi. *e*) Nadto urządzi tegoż samego stopnia kontrollerów do dozoru fabryk krajowych w miastach i osadach fabrycznych. — Art. 3. Gdy zwinięcie Kontrollerów handlu pociąga za sobą potrzebę odmiany w prowadzeniu ksiąg handlowych kupieckich, i konotacyjnych kramarskich, jako też w sposobie przesyłania towarów wewnątrz kraju, przepisy, też zmiany obejmujące, kommissya rządowa ogłosi i do wykonania poda. — Art. 4 Ponieważ urządzenia powyższe wymagać także będą niektórych zastosowań i dodatków w przepisach karnych skarbowych, przeto kommissya rządowa przychodów i skarbu, biorąc za podstawę wykroczenia skarbowe teraźniejsze i stosunek kar do tychże, mocną jest gdzie tego zajdzie potrzeba, uzupełnić je i podług uznania swego zastosować, nie przechodząc wszelako stopnia ostrości kar dotychczasowych. — Art. 5. Na uposażenie Kontrollerów Skarbowych, ustanowionych do dozoru pasu granicznego i fabryk krajowych, tudzież na inne wydatki, z rozwinięcia niniejszego, Postanowienia wynikające, mocną jest Kommissja Rządowa użyć funduszu, dziś na uposażenie Kontrollerowi handlu wykładanego. — Art. 6. Wykonanie niniejszego postanowienia i wydanie szczególnych z niego urządzeń, Kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu poleca się. — Działo się w Warszawie, na posiedzeniu Rady Administracyjnéj d. 28 października (9 listopada) 1838 r. — Namiestnik, Jenerał-Feldmarszałek (podpisano) Xiąże Warszawski. — Dyrektor główny prezydujący w kommissyi Rządowéj Przychodów i Skarbu (podp.) R. Fuhrmann. — Sekretarz Stanu (podp.) J. Tymowski.

— *Petersburg* 8 (20) *Grudnia.* —

Obrzęd zaręczenia Dostojnych Narzeczonych odbył się podług ogłoszonego ceremoniału. Wieczorem dnia tegóż NN. Cesarstwo i JJ. Oboje z Ich Cesarskiemi Wysokościami, uświetnili swoją bytnością wielki teatr, na którym dawano balet *Chitana*. NN. widze znajdowali się w wielkiej Cesarskiej loży, a przy wejściu byli powitani hucznym, kilkakroć powtórzonym okrzykiem *hurra*! po którym nastąpił hymn: »Boże zachowaj Cara.»

Dnia 2 b. m. hrabia de Fiquelmont, poseł Jego Cesarsko-Królewski Apostolski Mości, po powrocie swojm miał zaszczyt być przyjętym przez N. Cesarza. a następnie przez N. Cesarzową Jchmość. Dnia 6 b. m. byli przedstawiani NN. Państwu: baron Manderström, sprawujący interesa Szwecyi i Norwegii, p. Ernest de Barante, urzędnik ministerstwa spraw zagranicznych Francyi, pp. Bachanan, Edwards i Wombwell, urzędnicy poselstwa angielskiego w Petersburgu i podpułkownik Cameron, urzędnik poselstwa angielskiego z Persyi.

Przez ukazy Cesarskie do kantoru Dworu z dnia 5 b. m. mianowane zostały Freilinami N. Cesarzowej, panny: córka Prezesa Rady Państwa hrabi Wasilczyków Zofia i córka admirała Moller, Julia; tudzież xiężniczka Leonilla Gagarin, baronowna Marya Bode, Elżbieta Akinfan, hrabianka Maryanna Strogonow, Zofia Müller, Natalia Apraxin i Alexandryna, córka Chana Kerym Gireja. — Przez ukaz do tegóż kantoru, tegóż dnia, xiężniczka Katarzyna Szachowsko mianowana Freiliną J. C. W. W. Xiężny Heleny.

Pan minister spraw wewnętrznych oznajmił dnia 19 listopada Rządz. Senatowi, że z liczby dwóch wybranych przez szlachtę gubernii Kijowskiej Kandydatów, N. Cesarz Jmci raczył zatwierdzić na urzędzie Kijowskiego Gubernialnego marszałka szlachty Rzeczywistego Radzcę Stanu szambelana, hrabię Tyszkiewicza.

— *Paryż* 22 *Grudnia.* —

Kuryer francuzki, jak wiadomo, organ pana Odilon Barol, o wczorajszym posiedzeniu izby deputowanych umieścił artykuł, z którego wynika, że oppozycya lewej strony gotowa bardzo podrzędną w Koalicyi grać rolę i bardziej cel sam, aniżeli samolubne zamiary ma na oku. Jestto zjawiskiem z Francyi bardzo rzadkiem i jakiekolwiek w tem potajemne zachodzą pobódki, zawsze taktyka ta bardzo zręczna i mądra.

— *Dnia* 24 *Grudnia.* —

Wczorajsze i dzisiejsze Gazety zajmują się prawie wyłącznie wyborami dla mianowania kommissyi adressu i skutkami, któreby takowa manifestacya izby za sobą pociągnąć mogła. Wypadek powszechnie wiadomy; sześciu członków kommissyi należy do koalicyi a trzéj tylko do stronnictwa ministeryalnego. Zdarzenie to bardzo ważne. Nawet, Dziennik Sporów tego zadania, że ministeryum utrzymać się nie zdoła, bo oppozycya mając większość przy układaniu adressu z posobności téj zapewna korzystać nieomieszka, aby w obliczu tronu z wszystkiemi temi zarzutami przeciw ministrom wystąpić, o których już od sześciu miesięcy w dziennikach swoich prawi. Wspomniany dziennik radzi tedy ministrom żeby, nim ustąpią, raz jeszcze uroczyście głos zabrali i położenie swoje i stosunki kraju dokładnie skreślili.

— *Londyn* 21 *Grudnia.* —

Statek przewozowy *Cambridge* przywiózł wiadomości z Nowego-Jorku z dnia 16 b. m. okręt parowy »Liwerpool» miał dopiero dnia 6 odpłynąć, aby mógł sprawozdanie prezydenta zabrać. Z Stanów Zjednoczonych nie dowiadujemy się na téj drodze o żadnym ważnym wypadku. W Kanadzie zajmowano się wyłącznie processem, jaki przeciw schwytanym powstańcom przed wyznaczonym przez generalnego Gubernatora sądem wojennym pod przewodnictwem generała-majora Anterara, wytoczyć miano. Liczba o zbrodnią stanu uwięzionych w Montrealu osób wynosi 573; a prócz tego siedzi ich jeszcze w cytadelli Henry 162. Gazeta Montrealska z dnia 22 listopada zawiera pod względem processu o zbrodnią stanu rozporządzenie generalnego gubernatora, stanowiące, aby dobra wszystkich przez sąd wojenny na śmierć skazanych osób na skarb publiczny zabrano. Inne postanowienie poczytuje wzywanie do wykonania przysięgi zbrodniarzom stanu, albo udział w tajnych towarzystwach, z wyłączeniem loży wolno-mularskiej, za zbrodnią główną. Nadto rozporządził Sir John Colborne, żeby dzień 7 grudnia, jako powszechny dzień uroczysty i modlitwy obchodzono, a to na uproszenie Opatrzności Boskiej, o zachowanie kraju od nowych napadów.

— *Buenos-Ayres*, 15 *Paźdz.* —

Kroki nieprzyjacielskie ze strony francuzkiéj floty zostały rozpoczęte. Na ultymatum które admirał Le Blanc przesłał w dniu 28 września nie otrzymano żadnéj odpowiedzi. Dziś nadeszła tu wiadomość, że flota francuzka w dniu 11 opanowała wyspę Martin, Garcia, po silnym oporze ze strony garnizonu, który postradał 12 poległych a 19 rannych, ze strony francuzkiéj miało być 40 poległych i rannych. Przy tym szturmie, miały udział trzy okręty należące do stronnictwa Don Fructus Rivera, który jak wiadomo, trzyma w oblężeniu Montevideo, i wyspa została im oddaną przez francuzkiego komendanta w 24 godzin po jéj wzięciu. Pokazuje się z tego, że admirał francuzki otwarcie wspiera Riverę, który w krótce bezwątpienia opanuje Montevideo i Paysanda, jedyne miejsca dotyczczasowego pobytu prawego rządu w Montevideo bezwątpienia w krótce zakończy się wojna domowa, co znaczny wywrze wpływ na tutejsze okoliczności. Gubernator Santa Fé miał zostać pobity przez brata poprzedniego gubernatora Lopez, co jednak potrzebuje jeszcze potwierdzenia. Jeśli obecnie Rivera zwycięży w Banda Oriental, bezwątpienia w takim przypadku utworzy się silna koalicyja przeciw prezydentowi Rozas, któréj tenże niezadługo zdoła się opierać, a mianowicie: Banda Oriental, Corrientes Entrerios i Santa Fé do których przystąpią tak zwani Unitarios wygnani z tąd w 1829 roku. Sprawy obu rzeczypospolitych Rio de la Plata są teraz niezmiernie powikłane i trudnoby wydać wyrok, kiedy i w jaki sposób zostaną rozwikłane.

Rozmaitości.

Gaz do domowego użytku

Otóż jeszcze jedno odkrycie zalecające się powszechnéj uwadze. Nowy gaz pełen szacownych własności i przymiotów staje przed sądem nauki i władzy rządowéj, prosząc o rozpoznanie go, ocenienie i przyjęcie do powszechnego użytku. Gaz ten przyjął nazwisko gazu domowego (gaz demestique). Z raportu towarzystwa uczonych dowiadujemy się że gaz ten wolny jest od wszelkich niedogodności, którym ulega gaz dotąd do oświecenia mieszkań używany; nie ma bowiem ani przykrego zapachu ani części węglistych, któremi dotychczasowy gaz zarnża powietrze. Chemik, któremu winniśmy ten wynalazek uzyskał już listy wynalazku w Paryżu, Londynie, i Bruxelli. Król Ludwik Filip wezwał go do Neuilly, chcąc naocznie o przymiotach gazu tego się przekonać. Urządzono stosownie do woli monarszéj mały apparat, który zupełnie sprawił zadowolenie. Apparat ten niezmiernie jest tani, bowiem za 75 centimów na godzinę, może oświecić 120 lampionów.

Oddawna szukano sposobów chodzenia po powierzchni wody, ale dotąd bez żadnego zadowalniającego skutku. Dowiadujemy się teraz, że udało się niejakiemu p. Hry wynaleśdź bardzo proste narzędzie zupełnie celowi odpowiadające. Jestto balon równoważący się z ciężarem naszego ciała, a nawet cokolwiek cięższy. Ażeby człowiek nieprzewrócił się w wodę, chodząc, przymocowane ma do nóg, kawały drzewa za pomocą sznurów z balonem w kommunikacyi zostające. Osoby które widziały apparat ten w użyciu, zapewniają, że nietylko chodzić, ale nawet biegać z nimmożna po wodzie.

Chłopczyna przyszedł do swojego Nauczyciela i zawołał: »Papa winszuje panu pomyślnych świąt i przysyła na kolendę tę butelkę wina.» Kłaniaj się ojcu i powiedz mu że bardzo dziękuję. »Nie ma za co, odezwał się znowu gadatliwy chłopczyna, Ojciec to wino także dostał na kolendę, a niechciał go wypić, ponieważ jest za kwaśne, a w miejscu tego co upił, dolał wody.»

Doniesienia prywatne.